

Strategische agenda hoger onderwijs en onderzoek

Houdbaar voor de toekomst

AMBITIE ↗

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

 Brede toegankelijkheid en meer studentsucces

WAT GAAN WE DOEN?

AMBITIE ↗

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

 Betere aansluiting op de arbeidsmarkt en samenleving

WAT GAAN WE DOEN?

AMBITIE ↗

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

 Door samenwerking meer synergie en minder competitie

WAT GAAN WE DOEN?

AMBITIE ↗

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

 Flexibilisering van het hoger onderwijs

WAT GAAN WE DOEN?

AMBITIE ↗

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

 Regionale verankering en internationale samenwerking

WAT GAAN WE DOEN?

Door samenwerking meer synergie en minder competitie

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

- Er sprake is van toenemende werkdruk bij docenten en onderzoekers. Er is een hoge aanvraagdruk en men is tegelijkertijd belast met meer onderwijstaken door de stijgende studentenaantallen. Er is sprake van een dominante onderzoekscultuur op universiteiten.
- De verwevenheid van onderwijs en onderzoek staat onder druk, zeker in sommige disciplines met grote studentenaantallen.
- Het is een uitdaging voor Nederland om als kenniseconomie competitief te blijven in een globaliserende wereld waarin door een aantal landen fors extra wordt geïnvesteerd in onderwijs en onderzoek.
- Op dit moment is er soms sprake van te weinig samenwerking en soms zelfs van doorgesloten concurrentie tussen instellingen.

AMBITIE

Meer samenwerking zal leiden tot meer synergie en minder onnodige onderlinge competitie en verdringing. Dat zal de druk in het hoger onderwijs en onderzoek verlagen.

WAT GAAN WE DOEN?

- OCW onderzoekt in 2020 hoe het studentgebonden deel van de bekostiging kan worden verkleind om de concurrentie tussen instellingen met betrekking tot studentenaantallen terug te dringen.
- Per 2020 wordt €60 miljoen overgeheveld van de tweede naar de eerste geldstroom om meer zekerheid te creëren voor onderzoekers en de aanvraagdruk te verminderen. De universiteiten werken samen met NWO en de KNAW aan een voorstel om de overheveling op termijn op te laten lopen tot €100 miljoen.
- Via sectorplannen werken instellingen gezamenlijk aan keuzes ten aanzien van hun zwaartepunten en specialismen; dit helpt bij het tegengaan van overlap en het verlagen van de aanvraagdruk. Deze plannen zullen krachtig worden voortgezet.
- Om de druk op de individuele docent te verminderen, is door instellingen een beweging ingezet om onderwijs meer te waarderen ten opzichte van onderzoek en wordt het werken in teams gestimuleerd. OCW ondersteunt deze beweging, ook in Europees verband.
- NWO, KNAW en VSNU zullen eind 2019 laten weten welke verdere maatregelen zij nog zullen nemen om de werkdruk/aanvraagdruk te verminderen.

Brede toegankelijkheid en meer studentsucces

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

- Het hoger onderwijs is gemiddeld goed toegankelijk. Toch valt een derde van de studenten uit of switcht van opleiding. Dit geldt vooral voor eerstegeneratiestudenten, jongens en studenten met een functiebeperking.
- Door toenemende tegenstellingen tussen groepen met verschillende opleidingsniveaus is een brede toegankelijkheid nodig.
- De huidige student is tevreden, maar ervaart een grote (mentale) prestatiedruk.
- Het binair stelsel zorgt voor een gevarieerd aanbod, maar is te rigide om samenwerkingsvormen die in het belang van de student zijn te faciliteren.

AMBITIE

Om de brede toegankelijkheid te waarborgen, zijn extra inspanningen nodig zodat studenten op de juiste plek terechtkomen, er aandacht is voor hun persoonlijke omstandigheden, ze het maximale uit hun studie halen en zich breed kunnen ontwikkelen (studentsucces).

WAT GAAN WE DOEN?

- Toegankelijkheid begint al vóór het hoger onderwijs. Er zijn extra middelen voor regionale afspraken (RAP) om de overgangen tussen vo, mbo en het ho te verbeteren.
- Vervolgens is er extra aandacht voor goede voorlichting en begeleiding bij studiekeuze om uitval in het eerste jaar te voorkomen. Dit wordt ondersteund met onderzoek (via het NRO).
- Er zal kritisch gekeken worden naar de onderbouwing van selectie bij opleidingen. Matching verdient de voorkeur boven selectie.
- Hogescholen en universiteiten gaan onder de noemer 'wisselstroom' intensiever samenwerken met als doel de student gemakkelijker en sneller op de juiste plek te krijgen en te houden. Meer gezamenlijke voorlichting en makkelijker uitwisselen tussen hbo en wo.
- Steeds meer hogescholen en universiteiten besteden actief aandacht aan studentenwelzijn en inclusiviteit. Er is langer geld beschikbaar voor begeleiding dóór studenten: students-4-students.
- OCW en instellingen geven invulling aan een Expertgroep Toegankelijkheid Hoger Onderwijs die kan zorgen voor uitwisseling van kennis en best practices voor het verbeteren van de toegankelijkheid.

Flexibilisering van het hoger onderwijs

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

- De opkomst van nieuwe technologieën vraagt nieuwe kennis en vaardigheden. Het biedt ook kansen voor verbetering van onderwijs en onderzoek.
- Onderwijs is nog te weinig gericht op werkenden, hun deelname blijft internationaal gezien achter.
- Nieuwe technologieën, zoals artificiële intelligentie, toegenomen rekenkracht, big data, open badges, microcredentials, virtual & augmented reality en blockchain bieden veel kansen voor hogescholen en universiteiten om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren.

AMBITIE

Meer flexibiliteit en maatwerk in het hoger onderwijs komen tegemoet aan een brede studentenpopulatie zoals werkende volwassenen maar ook een deel van de initiële studenten. Digitalisering kan deze ontwikkeling bij uitstek ondersteunen.

WAT GAAN WE DOEN?

- Er wordt door OCW en instellingen samengewerkt aan flexibele inrichting van opleidingen in diverse pilots. Waar mogelijk worden de flexibele uitgangspunten verankerd in de wet.
- Het opleiden van (werkende) volwassenen is onderdeel van de maatschappelijke taak van bekostigde instellingen. OCW maakt deze verantwoordelijkheid expliciet in de wet.
- Flexibele, modulaire deelname aan opleidingen wordt mogelijk. Dat is van belang voor werkenden, om het tempo van studeren af te kunnen stemmen op werk en privéleven. OCW verkent in hoeverre dit op termijn aanpassingen in de bekostigings-systematiek vereist.
- Instellingen werken ook aan het effectiever inzetten van digitalisering in het onderwijs en het vergroten van flexibiliteit in het Versnellingsplan Onderwijsinnovatie. OCW ondersteunt deze versnelling financieel en stimuleert opschaling door helderheid te bieden en waar nodig ook ruimte, in wet- en regelgeving. In de zone 'Studiedata' van het Versnellingsplan voor onderwijsinnovatie met ICT werken deskundigen aan een landelijke code voor privacy en ethiek.

Betere aansluiting op de arbeidsmarkt en samenleving

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

- Nederlandse studenten zijn vaardig en hun aansluiting op de arbeidsmarkt is op dit moment goed. De arbeidsmarkt is echter zeer dynamisch met veel veranderingen in banen en taken.
- Bij een aantal opleidingen hebben studenten een minder sterke positie op de arbeidsmarkt. In andere vakgebieden zijn er te weinig studenten voor de vraag van de arbeidsmarkt.
- De veranderende arbeidsmarkt vraagt een adaptiever aanbod van het hoger onderwijs, gericht op brede vaardigheden.

AMBITIE

Om goed te blijven aansluiten op de behoeften van de samenleving en arbeidsmarkt, is het nodig dat instellingen samen en met het werkveld werken aan continue vernieuwing van het onderwijs(aanbod). Bij een veranderlijke arbeidsmarkt past aandacht voor brede vaardigheden naast actuele vak- of domeinkennis.

WAT GAAN WE DOEN?

- Om opleidingen en/of samenhangende disciplines in het Nederlandse hoger onderwijs beter te laten aansluiten op maatschappelijke doelen en de arbeidsmarkt, zal de strategische samenwerking door middel van sectorplannen krachtig worden voortgezet. Het werkveld en maatschappelijke partners worden bij deze plannen betrokken.
- OCW verkent hoe deze samenwerking nadrukkelijker kan worden meegenomen in het macrodoelmatigheidsbeleid.
- Om de aansluiting op de arbeidsmarkt te bevorderen, is het goed wanneer instellingen inzetten op het vernieuwen en aanpassen van bestaande opleidingen. OCW maakt daartoe inzichtelijk welke ruimte daar voor is (in kwaliteitszorg en regelgeving).
- Om in het hoger beroepsonderwijs te komen tot een goed masteraanbod dat past bij de behoefte van arbeidsmarkt en samenleving en onderscheidend is van het bestaande aanbod, zal de Vereniging Hogescholen een gezamenlijk plan voor professionele masters maken.
- Brede vaardigheden helpen afgestudeerden te voldoen aan de veranderlijke verwachtingen van de samenleving en arbeidsmarkt. Instellingen en OCW verkennen op welke manier brede vaardigheden al onderdeel zijn van eindtermen van opleidingen en wat best practices zijn, daarbij ondersteund door onderzoek.

Regionale verankering en internationale samenwerking

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

- Stedelijke regio's zijn een belangrijke factor voor innovatie en economische groei. Hogescholen en universiteiten vervullen een sleutelrol in de regionale kennisinfrastructuur en dragen bij aan profilering van de regio. De verwevenheid van onderzoek en onderwijs bevordert de kenniscirculatie.
- Tegelijkertijd staat deze verwevenheid onder druk en is de omvang van praktijkgericht onderzoek bij hogescholen nog beperkt.
- Om competitief te blijven is nationale en internationale, in het bijzonder Europese, samenwerking nodig.
- Nederland kent een open en excellent onderzoekssysteem dat in Europa goed scoort.

AMBITIE

Meer samenwerking, ook binnen Europa, en bundeling van krachten, zijn nodig om bij te dragen aan de regionale samenleving en economie en om mee te kunnen doen met de wereldtop van onderwijs en onderzoek. Hogescholen worden in de gelegenheid gesteld om het praktijkgerichte onderzoek te versterken.

WAT GAAN WE DOEN?

- Ten behoeve van de regionale ecosystemen werken de hogescholen verder aan de uitbouw van praktijkgericht onderzoek en aan de uitbreiding van Centers of Expertise (CoE's). De hogescholen komen met een voorstel voor een onderscheidende derde cyclus in het hbo, leidend tot een onderscheidende titel, zoals een professional doctorate.
- OCW neemt actief deel aan de City Deal kennis maken.
- Om aansluiting te houden bij de mondiale kennisvoorhoede, werken universiteiten, hogescholen en maatschappelijke partijen nauwer samen op het gebied van onderzoek, ook in EU-verband.
- Met het oog op ontwikkelingen rondom veiligheid en openheid, en om het Nederlandse hoger onderwijs internationaal beter te positioneren, zal de overheid met betrokken partijen een strategisch kennisbeleid ontwikkelen.